
ZAMONAVIY YOSHLAR O'RTASIDA RUS VA XITOIY INTERNET-SLENGLARINING O'RNI

Jo'rayeva Saodatxon Xusanbekovna-
Guliston davlat universiteti mustaqil izlanuvchisi,
Alfraganus universiteti o'qituvchisi
ORCID:0009-0008-1925-7064

Annotatsiya. Mazkur tezisda rus va xitoy tillaridagi internet slengining lingvistik xususiyatlari hamda uning so'z yasash usullari qiyosiy jihatdan tahlil qilinadi. Slengning ijtimoiy-madaniy hodisa sifatidagi mohiyati, kommunikativ funksiyalari va zamonaviy axborot makonidagi o'rni yoritiladi. Tadqiqotda ingliz tilidan o'zlashmalar, transliteratsiya, qisqartmalar, semantik o'zgarishlar va yangi so'z yasash usullarining internet slengini shakllantirishdagi roli ochib beriladi. Shuningdek, rus va xitoy tillarida slengning shakllanish mexanizmlari o'rtasidagi o'xshash va farqli jihatlar aniqlanib, ommaviy axborot vositalari hamda ijtimoiy tarmoqlarning sleng rivojiga ta'siri tahlil qilinadi. Tadqiqot natijalari zamonaviy sotsiolingvistika, internet lingvistikasi va qiyosiy tilshunoslik uchun muhim ilmiy ahamiyat kasb etadi.

Kalit so'zlar: internet slengi, sleng, argo, rus tili, xitoy tili, qiyosiy tilshunoslik, sotsiolingvistika, qisqartmalar, so'z yasalishi, anglisizmlar, ijtimoiy tarmoqlar.

Bir tomondan, «sleng — murakkab va muqarrar til hodisasidir. Uning paydo bo'lishi doimo muayyan til jamoasiga xos bo'lgan tarixiy, ijtimoiy va madaniy jarayonlar bilan belgilanadi» [Alimova 2020: 35]. L. A. Abduraxmanova ta'kidlaganidek, «sleng muayyan kasbiy yoki ijtimoiy guruh tomonidan qo'llaniladigan jonli so'zlashuv nutqi elementlaridan iboratdir» [Abduraxmanova 2021: 195]. U jamiyat va tildagi o'zgarishlarni aks ettiradi hamda turli ijtimoiy guruhlar uchun o'zini namoyon qilish vositasi bo'lib xizmat qiladi. «Sleng xalqning

madaniy va milliy o'zligini anglashi hamda uning aynan shu sifatdagi o'ziga xosligini ifodalashda alohida o'rin tutadi; boshqacha aytganda, sleng madaniy va milliy dunyoqarashni o'zida mujassam etadi» [Mizyurina 2013: 108].

Rus tili va lingvistik madaniyat qiyosiy jihatdan 78 Bundan tashqari, zamonaviy jamiyatda slang odamlar o'rtasida yaqin munosabatlarni o'rnatish, ma'lum doiralar ichida ma'lumot uzatish va narsalar va hodisalarga nisbatan his-tuyg'ular va munosabatlarni ifodalash kabi kommunikativ funktsiyalarni bajaradi. T. V. Mizyurina ta'kidlaganidek, "slang har bir milliy tilning ruhidir, unda millatning ruhi va o'ziga xosligi noyob tarzda ifodalanadi. Slang ifodalari har doim sub'ektga qaratilgan; ya'ni ular dunyoni tasvirlash uchun emas, balki uni talqin qilish, baholash va unga nisbatan sub'ektiv munosabatni ifodalash uchun paydo bo'ladi" [Mizyurina 2013: 108]. Argo so'z yasashning asosiy usullariga o'zlashtirish, qisqartmalar yaratish, onomatopeya va ilgari mavjud bo'lgan so'zning ma'nosini o'zgartirish kiradi; tilda mavjud bo'lgan so'z yasash vositalaridan foydalangan holda yangi so'zlarni yaratish [Strogonova 2014: 208; Limarova, Son, 2018: 111]. Keyin, biz rus va xitoy tillaridagi internet argosining so'z yasash xususiyatlarini ko'rib chiqamiz. Rus va xitoy argolari leksik birliklarni xorijiy tillardan, ayniqsa ingliz tilidan faol ravishda o'zlashtiradi. Rus tilida o'zlashtirish ko'pincha G'arb madaniyatini taqlid qilishga intilayotgan yoshlarning kundalik nutqining bir qismiga aylanadi [Stepanenko, Redvanetskaya 2021: 125]. E. V. Stepanenko va Yu. I. Redvanetskaya ta'kidlaganidek, "umuman olganda, anglikizmlardan foydalanish modaga aylandi, chunki yoshlar G'arb madaniyatini taqlid qilishga intilishadi" [Stepanenko, Redvanetskaya 2021: 125]. Rus tilidagi qarz olishga misol qilib, inglizcha "trolling" so'zidan kelib chiqqan bo'lib, so'zma-so'z "qoshiq bilan baliq ovlash" deb tarjima qilinadi. Onlayn muhitda bu forum ishtirokchisining boshqa ishtirokchilarga nisbatan tajovuzkor, masxara qiluvchi xatti-harakatlarini ifodalovchi mashhur atamadir [Strogonova 2014: 208]. Xitoy tilida ham o'zlashtirilgan so'zlar mavjud, ammo ularning hajmi va tilga ta'siri rus tiliga nisbatan unchalik katta emas, bu esa ushbu sohadagi ilmiy tadqiqotlar bilan ham tasdiqlanadi [qarang: Alibekova, Parshina 2021: 256]. O'zlashtirilgan so'zlarga misol qilib 酷 (kù) so'zini keltirish

mumkin – bu inglizcha cool soʻzining xitoycha transliteratsiyasi boʻlib, u ijobiy bahoni bildiradi. Boshqa misollarga 黑客 79 (hēikè) – inglizcha hacker soʻzining transliteratsiyasi kiradi [Strogonova 2014: 208]. Rus tilida transliteratsiya orqali jarangdor soʻzlarni oʻzlashtirish jarayoni faol. Ushbu turdagi birliklarga misol sifatida buling (bulling dan) – “taʼqib qilish, shu jumladan internetda”, feik (fake dan) – “yolgʻon narsa, haqiqatga mos kelmaydigan, soxta narsa” soʻzlarini keltirish mumkin. Qizigʻi shundaki, jarangli soʻzlar xorijiy qisqartmalarning transliteratsiyasi orqali hosil boʻladi, masalan, OМГ (OMG – Oh My God – ‘oh my God’ soʻzidan) – “hayratlanish, shok” degan maʼnoni anglatadi, РОФЛ (ROFL – Rolling on the floor – soʻzma-soʻz “polda dumalab kulish”) – “hazil”, ЛОЛ (LOL – baland ovozda kulish – soʻzma-soʻz “baland ovozda kulish”) [Kubayeva 2021: 207]. Bundan tashqari, rus tilida juda koʻp miqdordagi jarangli soʻzlar xorijiy soʻzlardan qoʻshimchalar qoʻshilishi bilan hosil qilinadi. Masalan, “agritish” (“gʻazablanish”dan) “gʻazablanmoq, asabiylashmoq” (“yigitlar, jahli chiqmasin!”dan), “kripovy” (“qoʻrqinchli”dan) “qoʻrqinchli, qoʻrqinchli”, “kringovy” (“jirkanch”dan) “noqulaylik, ispancha sharmandalik hissini uygʻotmoq” va “lykat” (“yoqtirish”dan) “yoqtirmoq” degan maʼnoni anglatadi. Xitoy internet slangini shakllantirishning eng keng tarqalgan usuli, eng koʻp ishlatiladigan idiomatik iboralardan tashqari, semantik oʻzgarishdir [Alibekova, Parshina 2021: 256]. Masalan: “吃饱 撑的? – chī bǎo chēng de (soʻzma-soʻz: “hali toʻymagan” – “Tinchlaning! Yetarli boʻldi!”).抽的 – chōu de (soʻzma-soʻz: “olingan” – “Hozir beraman! Soʻrayapsizmi?!”), 靠 – kào (soʻzma-soʻz: “kuzatib bor, saqla”) (“Jin ursin! Voy xudoyim!”), 该死 – gāi sǐ (soʻzma-soʻz: “laʼnat” – “Jin ursin! Laʼnat!”), 滚开 – gǔn kāi (soʻzma-soʻz: “ket” – “Bu yerdan ket! Yoʻqolib ket!”) [Afanasyeva 2019: 92]. Tadqiqotchilarning taʼkidlashicha, ommaviy axborot vositalari va ijtimoiy tarmoqlar ikkala tilda ham slenglarning shakllanishi va tarqalishida muhim rol oʻynaydi. Ijtimoiy tarmoqlarda boʻlib oʻtadigan munozaralarda “yangi soʻzlarning tugʻilishini, shuningdek, yangi soʻzlarning paydo boʻlishini ham sezishingiz mumkin”. keng tarqalgan soʻzlardan foydalanish. Siz hatto oʻzingizning soʻzlaringizni ham oʻylab topishingiz mumkin”

[Mamicheva [2019: 29]. Shunday qilib, jarang ijtimoiy, madaniy va texnologik o'zgarishlar ta'sirida rivojlanishda davom etmoqda. Jarang shakllanish jarayonlaridagi farqlarga kelsak, xitoy tilida ierogliflar semantikasida o'zgarishlarning ustunligini, rus tilida esa qisqartmalar va so'z o'yinlarining faol qo'llanilishini ta'kidlash kerak [Dzhimbeeva 2015: 155].

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Abdurahmonova L. A. Anglikizmlar xitoy tilida yoshlar slengi elementlari sifatida // Fan va texnologiyalar rivojlanishining innovatsion jihatlari, 2021. № 7. 194-197-betlar.
2. Alibekova G. A., Parshina A. A. Xitoy va rus tillarining internet lug'atining qiyosiy tahlili // Zamonaviy fan va texnologiyalar rivojlanishi masalalari, 2021. № 5. 252-258-betlar.
3. Alimova G. Yu. Tilshunoslikda sleng tushunchasi // Fan va ta'lim byulleteni, 2020. № 14-1 (92). 35-37-betlar.
4. Afanasyeva M. P. Argo birliklarining semantik xususiyatlari (Xitoy tili asosida) // Filologiya fanlari. Nazariy va amaliy masalalar, 2019. № 2. 91–94-betlar.
5. Dzhimbeeva L. V. Xitoy tilida argo birliklarining so'z yasash xususiyatlari // Tavrichesky Scientific Observer, 2015. № 1. 154–158-betlar.
6. Kubaeva O. V. Rus yoshlar argosida anglikizmlardan foydalanish // Ijtimoiy va gumanitar bilimlar, 2021. № 3. 204–210-betlar.
7. Limarova E. V., Son L. P. Internet argosi: So'z yasash jarayonlari (ingliz va rus tillari asosida) // Chelyabinsk davlat universiteti axborotnomasi, 2018. № 4 (414). 111–119-betlar.
8. Жураева С.Х. Сленг и фразеологизмы в русском языке.//Илм вақти илмий журнал,2025.№3.250-254-betlar.DOI:<https://doi.org/10.5281/zenodo.18055133>.
9. Mizyurina T. V. "Slang" tushunchasining ta'rifi va umumiy xususiyatlari, uning zamonaviy Rossiya tili va madaniyatidagi roli // Chelyabinsk davlat universiteti axborotnomasi, 2013. № 1 (292). 106–111-betlar.
10. Botirova, S. (2020). Forming patriotic spirit within pedagogical education cluster. European Journal of Research and Reflection in Educational Sciences, 5(10), 200-205.
11. Jurayeva, N. (2025). HOSIYAT BOBOMURODOVA SHE'RIYATINING POETIK XUSUSIYATLARI. Indexing, 1(1), 91-95.
12. Gulmuradovna, J. N. (2025). XORIJIY TILLARNI O'RGANISHDA TIL KO'NIKMALARINI SHAKLLANTIRISH. Indexing, 1(1), 86-90.
13. GULMURADOVNA, J. N. (2020). THE RELATIONSHIP OF RUBAI AND BYTES IN CLASSICAL LITERATURE. INTERNATIONAL JOURNAL, 7(7), 344.